

Terms and Conditions

The Library provides access to digitized documents strictly for noncommercial educational, research and private purposes and makes no warranty with regard to their use for other purposes. Some of our collections are protected by copyright. Publication and/or broadcast in any form (including electronic) requires prior written permission from the Library.

Each copy of any part of this document must contain there Terms and Conditions. With the usage of the library's online system to access or download a digitized document you accept there Terms and Conditions.

Reproductions of material on the web site may not be made for or donated to other repositories, nor may be further reproduced without written permission from the Library

For reproduction requests and permissions, please contact us. If citing materials, please give proper attribution of the source.

Imprint:

Director: Mag. Renate Plöchl

Deputy director: Mag. Julian Sagmeister

Owner of medium: Oberösterreichische Landesbibliothek

Publisher: Oberösterreichische Landesbibliothek, 4021 Linz, Schillerplatz 2

Contact:

Email: [landesbibliothek\(at\)ooe.gv.at](mailto:landesbibliothek(at)ooe.gv.at)

Telephone: +43(732) 7720-53100

Dějiny Židů v Bernarticích, Veselíčku a Zběšičkách.

Zpracoval

Ladislav Kluzák, odb. učitel v Bernarticích.

BERNARTICE,

v dřívějších dobách Bernardice, jsou městys, ležící na (východním) levém břehu „Borovanského potoka“, na křížovatce státní silnice Písek—Tábor se silnicemi, jdoucími odtud do Bechyně, Milevska a Týna nad Vltavou.

Třebaže celkový povrch jižních Čech je vysoký a proti severu se sklání, jak tok Vltavy naznačuje, je okolí bernatické na této drsné náhorní planině skloňeno mírně k jihu. Proto také podnebí B. jest značně mírnější, teplejší a úrodnější než ostatní kraje Tábor-ska. To vyznačovali již dávní kočovní obyvatelé v době předhistorické a zde záhy se usazovali, jak o tom svědčí četná mohylová pohřebiště, podnes po lesích hojně se vyskytující.

O původu a založení B. není niceho známo. Dnes má obec 216 domů a 1093 obyvatel. Obyvatelstvo zaměstnává se většinou zemědělstvím. Silně byl vyvinut průmysl soustružnický, který v nynější době, pro nedostatek odbytu, rychle upadá.

Do B. stěhovali se Židé z okolních vesnic, hlavně ze Zběšiček, zvaných dříve Malé Zběšičky, a z Veselíčka, kde byli Židé silně zastoupeni a měli i svoje žid. ghetto, jichž v B. nebylo. První židovští osadníci usadili se v B. po r. 1700. Bylo to pouze několik rodin, zatím co v okolí byly již mnohé četné Židy obývané osady. O těchto prvních osadnících nezachovalo se však žádných zpráv.

Že B. nebyly tolík Židy osídleny svědčí i to, že nebylo zde žid. synagogy ani hřbitova. Židé z B. navštěvovali až do postavení synagogy ve Veselíčku kostel ve Zběšičkách. Tam také chodily nejdříve žid. děti do školy. Asi před osmdesáti lety vystavěli si Židé z B. a Veselíčka synagogu ve Veselíčku u okr. silnice, vedoucí do Milevska. Při tomto kostele byla pak otevřena i žid. škola, do níž chodily žid. děti z B. až do r. 1885, kdy byla zřízena pro ně škola v B. Postavením synagogy ve Veselíčku odpadly B. od Zběšiček a staly se s Veselíčkem samostatnou obcí, avšak pod jedním pohřebním bratrstvem. Jediný hřbitov byl ve Zběšičkách, kamž se Židé z B. i celého okolí pochovávali.

Největší příliv Židů do B. počal po r. 1850, hlavně ze Zběšiček, takže r. 1885 zřídili si bernartickí Židé vlastní školu, která byla vydržována až do r. 1900, kdy byla zrušena a žid. děti navštěvovaly pak jediné českou obecnou školu.

V žid. škole vyučováno bylo němčině, hebrejském a náboženství. Vyučovací jazyk byl německý. Učitel ani českého jazyka neovládal, takže veškeré vyučování bylo jen německé a mládež, školu opouštějící, němčinu mnohem lépe ovládala než češtinu, ačkoliv do české

Geschichte der Juden in Bernarditz, Weseličko und Zběschitz.

Bearbeitet von

Ladislav Kluzák, odb. učitel v Bernarticích.

školy v B. chodily žid. děti denně a teprve po škole do pozdního večera navštěvovaly školu německou. Do žid. školy chodily však děti mnohem pravidelněji než do české a bylo jich tam také mnohem méně, průměrně kolem dvaceti, kdežto v české škole bývalo nejméně sto dětí ve třídě. Mohly tedy být výsledky vyučovací v oboru jazykovém na německé žid. škole mnohem lepší. Dočasný učitel na této škole byl zároveň kostelníkem, zpěvákem, kazatelem a košerákem.

Ve veřejném životě nehráli Židé v B. v dřívějších dobách vynikající úlohy. Tu a tam byl některý v obecním zastupitelstvu, ale až v pozdějších letech, kdy mnozí z nich získávali si značnou úctu a vážnost, takže přicházeli k nim na radu i lidé z dalekého okolí.

Z duševního života starých žid. generací mnoho nevíme. Doba tehdejší nebyla ani duševnímu vývoji příznivá a pak hlavně existenční boj každé rodiny v tak chudém jihočeském kraji vyžadoval cele, aby se věnovala úmorné práci k uhájení skvý chleba, který zde se vždy těžko dobýval.

S křesťany žili Židé vždy v nejlepší shodě. Dokladem toho je příznivý přátelský poměr, který se zachoval i do nejnovější doby.

O nějakých útiscích se strany vrchnosti není niceho známo.

Hlavním zaměstnáním byl Židům od r. 1708 až do r. 1848 podomní obchod. Do r. 1708 byl podomní obchod a do r. 1848 zemědělství a řemeslo Židům zakázáno. Teprve po r. 1848 provozovali Židé v B. i řeznictví, pekařství, hostinství a krejčovství. Měli též trafity a mnozí zaměstnávali se zemědělstvím. I řemeslníci a obchodníci mivali několik měr polí, což stěží stačilo na obživu většinou četných rodin. Jiní, podnikavější, zařídili si otevřené krámy kupecké se smíšeným a střížným zbožím.

Nejstarší žid. rodiny bernartické byly Kohanů, Finiku a Mautnerů. Byly to rodiny starousedlé a dnes všechny již se vystěhovaly.

Dodnes udržely se v B. pouze tři žid. rodiny: Rud. Weigl, obchodník, a Bohumír Rubín, rovněž obchodník. Každý z nich má svůj vlastní dům a pole, takže kromě obchodu zabývá se i zemědělstvím. Ve vlastním domku bydlí též Regina Hofmannová, vdova po řezníku, jejíž muž zemřel ve světové válce.

To jsou poslední žid. rodiny v B. a není již daleká doba, že i další odejdou. Jediný snad, který vytvářá, bude pan Bohumír Rubín.

VESELÍČKO

leží v soudním a politickém okrese milevském, v kraji táborském u okresní silnice, vedoucí z Milevska do Bernartic a dále do Týna n./Vlt. V obci, asi 20 mi-